

การทดสอบพันธุ์ปญจขันธุ์ในแหล่งปลูกเพื่อการค้า
Variety Test of *Gynostemma pentaphyllum* Makino.

ศศิธร	วรปติรังสี ^{1/}	จรัญ	ดิษฐไชยวงศ์ ^{2/}
วีระ	วรปติรังสี ^{1/}	แสงมณี	ชิงดวง ^{3/}
	อรุณี	ใจเถิง ^{1/}	

บทคัดย่อ

ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย ตั้งแต่ตุลาคม 2553 ถึงกันยายน 2556 วางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block (RCB) 7 ซ้ำ 3 กรรมวิธี คือพันธุ์อ่าขาง พันธุ์สิบสอง ปันนาและพันธุ์พื้นเมือง ผลการทดสอบในปี 2554 พันธุ์ อ่าขางให้ผลผลิตสดและแห้งสูงสุด 3,465 และ 285 กิโลกรัม/ไร่ ไม่แตกต่างทางสถิติกับพันธุ์สิบสองปันนาซึ่งให้ผลผลิตรองลงมา 3,298 และ 260 กิโลกรัม/ไร่ ส่วนพันธุ์พื้นเมืองผลผลิตต่ำที่สุด 1,819 และ 160 กิโลกรัม/ไร่ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับทั้ง 2 พันธุ์ ปริมาณสารซาโปนินรวมในพันธุ์พื้นเมืองพบสูงสุด 8.69 กรัม/น้ำหนักแห้ง 100 กรัมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับพันธุ์สิบสองปันนา และพันธุ์อ่าขาง 6.14 และ 5.54 กรัม/น้ำหนักแห้ง 100 กรัม ปี 2555 พันธุ์อ่าขางให้ผลผลิตสดและแห้งสูงสุด 2,962 และ 246 กิโลกรัม/ไร่ ไม่แตกต่างทางสถิติกับพันธุ์สิบสองปันนาให้ผลผลิตรองลงมา 2,850 และ 240 กิโลกรัม/ไร่ ส่วนพันธุ์พื้นเมืองผลผลิตต่ำที่สุด 706 และ 73 กิโลกรัม/ไร่ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติกับทั้ง 2 พันธุ์ ปริมาณสารซาโปนินรวมในพันธุ์พื้นเมืองพบ 7.09 กรัม/น้ำหนักแห้ง 100 กรัม พันธุ์สิบสองปันนา 6.04 และพันธุ์อ่าขาง 4.55 กรัม/น้ำหนักแห้ง 100 กรัม ขนาดใบประกอบพันธุ์อ่าขางใหญ่ที่สุด โดยมีขนาดกว้างxยาว 13.92x16.56 เซนติเมตร พันธุ์สิบสองปันนา 11.94x13.50 เซนติเมตร ส่วนพันธุ์พื้นเมืองมีขนาดเล็กที่สุด 7.93x11.43 เซนติเมตร ผลการผสมพันธุ์ปญจขันธุ์ ในปี 2556 จำนวน 4 คู่ผสม คือ พันธุ์สิบสองปันนา x พื้นเมือง, อ่าขาง x พื้นเมือง, พื้นเมือง x สิบสองปันนา และพื้นเมือง x อ่าขาง พบว่า คู่ผสมพันธุ์สิบสองปันนา x พื้นเมือง มีช่วงเวลาการออกดอกและช่วงเวลาผสมพันธุ์ยาวนานกว่าคู่ผสมอื่นๆ คือ จำนวน 50 วันหลังดอกบาน ได้เมล็ดลูกผสมสูงสุด 443 เมล็ด พันธุ์อ่าขาง x พื้นเมือง 354 เมล็ด ส่วนพันธุ์พื้นเมือง x สิบสองปันนาและพันธุ์พื้นเมือง x อ่าขาง ได้เมล็ดจำนวนต่ำที่สุด 104 และ 90 เมล็ด ตามลำดับ พันธุ์ที่มีความเหมาะสมกับแหล่งปลูกในพื้นที่จังหวัดเชียงรายคือพันธุ์สิบสองปันนาและพันธุ์พื้นเมือง

รหัสการทดลอง 01-31-54-04-01-01-54

^{1/} ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย

^{2/} ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร อ.เมือง จ.พิจิตร

^{3/} สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร